RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA (EU) 2022/1826

z dne 4. maja 2022

s pripombami, ki so del sklepa o razrešnici glede izvrševanja proračuna Skupnega podjetja za pobudo za inovativna zdravila 2 (zdaj Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje) za proračunsko leto 2020

EVROPSKI PARLAMENT,

— ob upoštevanju sklepa o razrešnici glede izvrševanja proračuna Skupnega podjetja za pobudo za inovativna zdravila 2 za proračunsko leto 2020,

— ob upoštevanju člena 100 in Priloge V Poslovnika,

— ob upoštevanju poročila Odbora za proračunski nadzor (A9-0072/2022),

A. ker je bilo Skupno podjetje za izvajanje skupne tehnološke pobude za inovativna zdravila (v nadaljnjem besedilu: Skupno podjetje IMI) ustanovljeno decembra 2007 za obdobje desetih let s ciljem znatno izboljšati uspešnost in učinkovitost razvoja zdravil, dolgoročno pa naj bi farmacevtski sektor proizvedel več učinkovitejših in varnejših inovativnih zdravil;

B. ker je bilo po sprejetju Uredbe Sveta (EU) št. 557/2014 ([1]) maja 2014 ustanovljeno Skupno podjetje za pobudo za inovativna zdravila 2 (v nadaljnjem besedilu: Skupno podjetje IMI 2) za obdobje do 31. decembra 2024; ker je junija 2014 nadomestilo in nasledilo Skupno podjetje IMI, njegov cilj pa je zaključiti raziskovalne dejavnosti v sklopu sedmega okvirnega programa in začeti novi projekt v okviru programa Obzorje 2020;

C. ker sta ustanoviteljici Skupnega podjetja IMI in Skupnega podjetja IMI 2 Unija, ki jo zastopa Komisija, in Evropska zveza farmacevtske industrije in združenj (v nadaljnjem besedilu: industrija);

D. ker lahko prispevek Unije za Skupno podjetje IMI, izplačan iz proračuna sedmega okvirnega programa, v desetletnem obdobju znaša največ 1 000 000 000 EUR in ker morata ustanoviteljici enakomerno prispevati k tekočim stroškom Skupnega podjetja IMI 2, pri čemer znesek, ki ga krije vsaka od njiju, ne sme preseči 4 % celotnega prispevka Unije;

E. ker lahko prispevek Unije za Skupno podjetje IMI 2, izplačan iz proračuna programa Obzorje 2020, vključno s sredstvi Evropskega združenja za prosto trgovino, v desetletnem obdobju znaša največ 1 630 000 000 EUR in ker morajo člani, razen Komisije, prispevati 50 % tekočih stroškov ter bi morali prispevati k operativnim stroškom z denarnimi prispevki in/ali prispevki v naravi, pri čemer bi morali biti njihovi prispevki enaki finančnemu prispevku Unije;

Upravljanje proračuna in finančno poslovodenje

1. ugotavlja, da je Računsko sodišče v svojem poročilu o zaključnem računu Skupnega podjetja IMI 2 za leto, ki se je končalo 31. decembra 2020, (v nadaljnjem besedilu: poročilo Računskega sodišča) navedlo, da zaključni račun Skupnega podjetja IMI 2 v vseh pomembnih vidikih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2020 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in spremembe čistih sredstev za tedaj končano leto v skladu z njegovimi finančnimi pravili in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije; ugotavlja tudi, da so po podatkih iz poročila Računskega sodišča transakcije, povezane z računovodskimi izkazi, v vseh pomembnih vidikih zakonite in pravilne;

2. ugotavlja, da je končni proračun, ki ga je imelo Skupno podjetje IMI 2 na razpolago v letu 2020, vključno s ponovno vnesenimi neporabljenimi sredstvi iz prejšnjih let, namenskimi prejemki in prenosi v naslednje leto, znašal 276 538 561 EUR v sredstvih za prevzem obveznosti (od tega 269 829 327 EUR iz proračuna Unije) in 241 559 114 EUR v sredstvih za plačila (od tega 232 349 880 EUR iz proračuna Unije); ugotavlja, da je izvrševanje sredstev za prevzem obveznosti in sredstev za plačila doseglo 98,66 % oziroma 97,08 %;

([1]) Uredba Sveta (EU) št. 557/2014 z dne 6. maja 2014 o ustanovitvi Skupnega podjetja za pobudo za inovativna zdravila 2 (UL L 169, 7.6.2014, str. 54).

3. ugotavlja, da je Skupno podjetje IMI od prispevkov v višini 1 000 000 000 EUR, ki jih morajo za njegove operativne dejavnosti prispevati zasebni člani, do konca leta 2020 sporočilo in potrdilo prispevke v naravi in denarne prispevke v znesku 759 471 000 EUR (prispevke v naravi v višini 737 573 000 EUR in denarne prispevke v višini 21 898 000 EUR); ugotavlja, da se je leta 2020 v Skupnem podjetju IMI izvajalo 11 projektov, od katerih so se trije zaključili do 31. decembra 2020;

4. ugotavlja, da je bila stopnja uporabe sredstev za plačila Skupnega podjetja IMI za projekte sedmega okvirnega programa 96-odstotna;

5. ugotavlja, da so bili od 1 425 000 000 EUR v prispevkih v naravi in denarnih prispevkih, ki jih za operativne dejavnosti Skupnega podjetja IMI 2 prispevajo predstavniki industrije, sporočeni in potrjeni prispevki v naravi v znesku 317 206 000 EUR in denarni prispevki v znesku 20 717 000 EUR, dodatno pa še 7 064 000 EUR denarnih prispevkov in 34 972 000 EUR prispevkov v naravi pridruženih članov; ugotavlja, da so posledično prispevki predstavnikov industrije in pridruženih partnerjev Skupnemu podjetju IMI 2 za dejavnosti programa Obzorje 2020 konec leta 2020 znašali skupno 379 959 000 EUR, medtem ko so skupni denarni prispevki Unije znašali 643 180 000 EUR; priznava, da so pravila o vnaprejšnjem financiranju določena v finančni uredbi in vzorčnem sporazumu o nepovratnih sredstvih, ter pričakuje, da bodo prispevki industrije do konca delovanja Skupnega podjetja IMI 2 ustrezali prispevku Unije na ravni programa; ugotavlja, da stopnja izvrševanja sredstev za prevzem obveznosti in sredstev za plačila v okviru proračuna, ki je bil za leto 2020 na voljo za projekte programa Obzorje 2020, znaša 100 % oziroma 99,7 %; ugotavlja, da se je leta 2020 v Skupnem podjetju IMI 2 izvajalo 92 projektov, od katerih se jih je šest zaključilo do 31. decembra 2020; ugotavlja, da so se leta 2020 zaradi sklenitve 19 novih sporazumov o nepovratnih sredstvih za Skupno podjetje IMI 2, vključno z 8 projekti za izredni razpis za zbiranje predlogov v zvezi z zdravljenjem in diagnostiko koronavirusa, prevzete obveznosti povečale za 200 400 000 EUR (financiranje Unije) in 182 300 000 EUR (prevzete obveznosti industrije in pridruženih partnerjev);

6. ugotavlja, da skupna podjetja uporabljajo različne postopke za izračun prispevkov v naravi, zato poziva, naj se njihov izračun uskladi v vseh skupnih podjetjih;

7. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da so projekti Skupnega podjetja IMI 2 dolgotrajni zaradi narave raziskav, ki se izvajajo, da zato ciljne vrednosti za prispevke, ki jih za dejavnosti iz pobude Obzorje 2020 določajo ustanovne uredbe skupnih podjetji, niso vedno dosežene v enaki meri in da zato obstaja tveganje, da upravnih virov, potrebnih za pravočasno upravljanje sredstev skupnega podjetja, morda ne bo dovolj, saj se vse več projektov iz več programov večletnega finančnega okvira izvaja hkrati; poziva Skupno podjetje IMI 2, naj pregleda svojo organizacijsko strukturo in kadrovske potrebe, da bi zagotovilo neprekinjeno poslovanje v obdobjih znatno povečanega obsega dela; poziva ga tudi, naj zagotovi večjo preglednost v postopku odločanja o svojih prednostnih nalogah na področju raziskav in izbrano metodo sporoči v naslednjem letnem poročilu;

8. ugotavlja, da so bila leta 2020 zadnja nepovratna sredstva Skupnega podjetja IMI 2 iz sedmega okvirnega programa izplačana; ugotavlja tudi, da je po navedbah Računskega sodišča Skupno podjetje IMI 2 na podlagi naknadne revizije s konca leta 2020 poročalo o stopnjah preostale napake pod pragom pomembnosti v višini 2 %;

9. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da zaradi prakse Skupnega podjetja IMI 2, da ponovno aktivira neporabljena sredstva za plačila iz prejšnjih let v višini neporavnanih upravnih obveznosti, prihaja do kopičenja neporabljenih sredstev za plačila, kar je skupaj z negativnimi učinki pandemije covida-19 privedlo k nizki, 51-odstotni stopnji izvrševanja proračuna za upravna plačila iz naslova 2 Skupnega podjetja IMI 2; ugotavlja, da je neporabljeni znesek odobritev plačil iz naslova 2 znašal 3,2 milijona EUR, v primerjavi z zneskom 241 559 114 EUR vseh odobritev plačil, predvidenih v proračunu; je seznanjen z odgovorom Skupnega podjetja IMI 2, da togi mehanizem proračunskega načrtovanja in spreminjanja proračuna ni omogočal ustreznih prilagoditev hitro spreminjajočim se in negotovim svetovnim kriznim razmeram, ki jih je povzročila pandemija, ter da namerava za leto 2021 prenesti znesek odobrenih plačil, ki je nižji od zneska odobrenih obveznosti, prenesenih v leto 2021 v naslovu 2, ter da naj bi se razlika izplačala iz proračuna tekočega leta; poziva Skupno podjetje IMI 2, naj pripravi načrt za omejitev ponovne aktivacije neporabljenih sredstev za plačila, da bi preprečilo nizko stopnjo izvrševanja proračuna;

Uspešnost

10. ugotavlja, da je Skupno podjetje IMI 2 izvedlo hitri razpis za zbiranje predlogov, ki je bil osredotočen na zdravljenje in diagnostiko koronavirusa ter na podlagi katerega je nastalo 8 projektov; ugotavlja tudi, da so se izvedli trije dodatni razpisi za zbiranje predlogov v zvezi z redkimi boleznimi, nalezljivimi boleznimi, rakom, nevrodegenerativnimi boleznimi in avtoimunskimi boleznimi; poleg tega ugotavlja, da je bilo podpisanih 19 novih sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev za projekte s skupnim proračunom več kot 380 000 000 EUR, s čimer se je število projektov Skupnega podjetja IMI 2 povzpelo na 167; ugotavlja, da se novi projekti osredotočajo na raka, sladkorno bolezen, debelost, digitalno zdravje, umetno inteligenco, napredno zdravljenje, odkrivanje zdravil in okoljska vprašanja;

11. ugotavlja, da je bilo v letnem poročilu o dejavnostih za leto 2020 poudarjeno, da je Skupno podjetje IMI 2 za strokovnjake za ocenjevanje uporabilo 235 strokovnjakov iz 29 držav; med člani te skupine strokovnjakov je bilo 105 žensk in 130 moških; pozdravlja dejstvo, da Skupno podjetje IMI 2 v zvezi s tem še naprej izboljšuje uravnoteženo zastopanost spolov;

12. ugotavlja, da Skupno podjetje IMI 2 zbira podatke za poročanje v skladu z ustreznimi standardi o ključnih kazalnikih uspešnosti programa Obzorje 2020, ki je namenjeno ocenjevanju rezultatov in učinkov posameznih ciljev programa, ter da se ti kazalniki uporabljajo tudi za spremljanje dejavnosti na 10 strateških področjih; ugotavlja tudi, da Skupno podjetje IMI 2 podatke o teh kazalnikih zbira prek namenske spletne platforme, ki koordinatorjem projektov omogoča pošiljanje rezultatov, skupnemu podjetju pa združevanje in analiziranje podatkov za sprotno spremljanje dosežkov pri projektih; ugotavlja, da Skupno podjetje IMI 2, čeprav so kazalniki uspešnosti zasnovani posebej zanj, zbira tudi podatke o projektih Skupnega podjetja IMI, če je to ustrezno, saj to omogoča proučevanje učinkov Skupnega podjetja IMI 2 že od samega začetka; ugotavlja še, da analiza podatkov, zbranih do 31. decembra 2020, kaže, da projekti Skupnega podjetja IMI 2 zajemajo skoraj vsa ustrezna prednostna področja iz strateškega raziskovalnega načrta skupnega podjetja (11 od 12);

13. ugotavlja, da udeleženci iz industrije uporabljajo številna nova orodja in postopke, razvite v projektih Skupnega podjetja IMI 2 (na primer živalske modele, standarde, biološke označevalce, standardne operativne postopke, presejalne platforme, mreže za klinična preizkušanja itd.); podatki kažejo tudi, da je Skupno podjetje IMI 2 proizvedlo 176 rezultatov izvajanja (v primerjavi s ciljem 50 rezultatov), skupni podjetji IMI in IMI 2 pa skupno 482 rezultatov izvajanja; ugotavlja še, da 60 % projektov vključuje združenja pacientov in zdravstvenih delavcev kot partnerje konzorcija, člane svetovalnih odborov in deležniških skupin itd. ter da je bil ta trend stabilen v celotnem obdobju delovanja Skupnega podjetja IMI 2; vendar je zaskrbljen, ker projekti Skupnega podjetja IMI 2 še vedno ne zagotavljajo cenovne dostopnosti, dostopnosti in razpoložljivosti javno financiranih rezultatov raziskav; v zvezi s tem poziva, naj naslednik Skupnega podjetja IMI 2, Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje, nemudoma uvede nove zahteve, v skladu s katerimi bi se morali vsi upravičenci do javnih sredstev Unije za raziskave in inovacije na področju zdravljenja, preprečevanja ali diagnosticiranja zavezati načelom dostopa, učinkovitosti, cenovne dostopnosti in razpoložljivosti;

14. ugotavlja, da to zdaj, ko so se številni projekti Skupnega podjetja IMI 2 zaključili in se bližajo koncu programskega cikla, razkriva dinamiko, po kateri projekti Skupnega podjetja IMI 2 potekajo po načrtih in v nekaterih primerih celo presegajo zastavljene cilje;

15. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da je Skupno podjetje IMI 2 pomembno prispevalo k skupnemu evropskemu odzivu na pandemijo covida-19 in prerazporedilo 45 000 000 EUR svojega proračuna za leto 2020 za hitri razpis za zbiranje predlogov, ki je bil objavljen marca 2020; ugotavlja še, da se je z dodatnimi sredstvi Komisije za program Obzorje 2020 znesek razpisa povečal na 72 000 000 EUR;

16. ugotavlja, da je treba vprašanje pravic intelektualne lastnine obravnavati v vseh pogodbah, ki lahko privedejo do načrtovanega izida izvajanja ali rezultata, kot so študije, analize ali ocene; ugotavlja, da je njihov namen zaščititi pravice posameznih ustvarjalcev, prav tako pa posredovati podrobnosti o tem, kako se bodo pravice uporabljale v prihodnosti; ugotavlja, da bi morali biti glede na to, da se nakupi financirajo z javnimi sredstvi, rezultati pregledni in dostopni javnosti; poziva Skupno podjetje IMI 2, naj pojasni pravice intelektualne lastnine in zagotovi večjo preglednost glede rezultatov raziskav;

17. ugotavlja, da je učinek finančnega vzvoda Skupnega podjetja IMI 2 v letu 2020 znašal 1,01;

Zaposlovanje in vpliv covida-19 na uslužbence

18. ugotavlja, da je bilo 31. decembra 2020 zapolnjenih 53 od 56 delovnih mest, predvidenih v kadrovskem načrtu Skupnega podjetja IMI 2, in da se je leta 2020 zapolnilo pet delovnih mest z zaposlitvijo treh začasnih in dveh pogodbenih uslužbencev;

19. ugotavlja, da so uslužbenci Skupnega podjetja IMI 2 med zaprtjem v celoti delali na daljavo, pri čemer so imeli že od samega začetka dostop do vseh potrebnih datotek, orodij in virov; ugotavlja, da je prehod na delo od doma olajšalo tudi dejstvo, da so se v skupnem podjetju uporabljala številna standardna orodja Komisije, kot so ARES, Sysper in celoten nabor informacijskih orodij za upravljanje programa Obzorje 2020; ugotavlja tudi, da so se Skupno podjetje IMI 2 in druga skupna podjetja, ki delujejo v isti stavbi, medsebojno dogovorila o enotnih pravilih za zaposlene, ki so morali izjemoma delati iz pisarne, da bi zagotovila njihovo varnost in dobro počutje, pripravila pa so tudi načrt postopnega vračanja v pisarno; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je pandemija covida-19 uslužbence postavila pred številne izzive, zlasti ob upoštevanju različnih življenjskih razmer, pomanjkanja dostopa do pisarniških prostorov in morebitnih posledic osamitve; poziva Skupno podjetje IMI 2, naj se osredotoči na dobro počutje zaposlenih, obvladovanje stresa ter usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja; poziva vodstvo, naj z ustreznimi podpornimi strukturami poskrbi za dobro duševno počutje osebja;

Notranja revizija

20. ugotavlja, da je služba za notranjo revizijo leta 2020 v Skupnem podjetju IMI 2 izvedla revizijo uporabe nepovratnih sredstev programa Obzorje 2020, kot je bilo prvotno določeno v strateškem načrtu notranjih revizij za obdobje 2019–2021; ugotavlja tudi, da je bil cilj revizije oceniti ustreznost zasnove ter uspešnost in učinkovitost sistema notranjega nadzora za izvajanje sporazumov o nepovratnih sredstvih v programu Obzorje 2020;

21. ugotavlja, da je izvršni direktor Skupnega podjetja IMI 2 novembra 2020 notranje revizorje seznanil z zadnjimi organizacijskimi in operativnimi dogodki v skupnem podjetju ter rezultati zadnje ocene tveganja, v okviru priprav na strateški načrt službe za notranjo revizijo pa jim je posredoval tudi povratne informacije glede morebitnih revizijskih tem;

Sistemi notranje kontrole

22. ugotavlja, da je Računsko sodišče sklenilo, da je Skupno podjetje IMI 2 na podlagi finančnih in operativnih pregledov dokumentacije vzpostavilo zanesljive postopke predhodne kontrole ter da je leta 2018 uvedlo okvir notranje kontrole Komisije, ki temelji na 17 načelih notranje kontrole;

23. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da Skupno podjetje IMI 2 za vmesna in končna plačila sedmega okvirnega programa izvaja naknadne revizije v prostorih upravičencev, za naknadno revizijo zahtevkov za povračilo stroškov projektov programa Obzorje 2020 pa je pristojna skupna revizijska služba Komisije; ugotavlja, da je na podlagi rezultatov naknadnih revizij, ki so bili na voljo konec leta 2020, Skupno podjetje IMI 2 poročalo o reprezentativni stopnji napake v višini 2,16 % in stopnji preostale napake v višini 1,14 % za projekte sedmega okvirnega programa ter reprezentativni stopnji napake v višini 1,13 % in stopnji preostale napake v višini 0,74 % za projekte programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila); ugotavlja tudi, da je v skladu s predlogom uredbe o programu Obzorje 2020, ki ga je pripravila Komisija, končni cilj stopnjo preostalih napak ob zaključku programov čim bolj približati 2 %, potem ko bo upoštevan finančni vpliv vseh revizij ter popravnih ukrepov in ukrepov za okrevanje;

24. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da je to pri operativnih kontrolah revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2020, na ravni končnih upravičencev, da bi potrdilo stopnje napak iz naknadnih revizij, in da so te podrobne revizije v enem primeru razkrile sistemsko napako, ki je presegala 1 % revidiranih stroškov v zvezi s prijavljenimi neposrednimi stroški; je seznanjen, da je bil vzrok za to dejstvo, da je upravičenec več postavk posrednih stroškov, ki jih ni bilo mogoče neposredno pripisati projektu, napačno prijavil kot druge neposredne stroške; kljub temu ugotavlja, da se takšni posredni stroški krijejo po pavšalni stopnji, ki znaša 25 % zneska neposrednih stroškov;

25. poudarja, da je Računsko sodišče odkrilo stalne sistemske napake v stroških za osebje, ki so jih prijavili upravičenci, zlasti pri malih in srednjih podjetjih ter pri novih upravičencih; ugotavlja, da se je o teh napakah redno poročalo tudi v naknadnih revizijah skupne revizijske službe in njenih pogodbenih revizorjev; poudarja, da je Računsko sodišče na strani 39 svojega poročila navedlo, da sta poenostavitev pravil programa Obzorje 2020 za prijavo stroškov osebja in širša uporaba poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov osnovni pogoj za prihodnje okvirne raziskovalne programe, da bi se stopnje napak ustalile pod ravnjo pomembnosti; spodbuja skupno podjetje, naj okrepi sisteme notranje kontrole, saj so mala in srednja podjetja ter novi upravičenci bolj nagnjeni k napakam.